

Sociaal en Cultureel Planbureau

Sociaal en Cultureel Planbureau

'Het kan slechter...'

BNG

Utrecht 23 november 2011

Paul Schnabel

**Sociaal en Cultureel Planbureau
Universiteit Utrecht**

Feiten 2020

- Bevolking 17 miljoen (plus 0,5 miljoen)
- Jonger dan 20 jaar 3,7 miljoen (min 0,2 miljoen)
- Boven 65 jaar 3,3 miljoen (plus 0,8 miljoen) (19,7%)
- Niet-westers 2,2 miljoen (plus 0,4 miljoen)

- Levensverwachting Mannen 80,3 jaar (78,7)
- Levensverwachting Vrouwen 83,3 jaar (82,6)
- Geen grote veranderingen in geboorte- en sterftcijfers. Inwoneraantal blijft nog licht stijgen. Alleen de grensgebieden verliezen inwoners ('krimp')
- Snelste bevolkingsgroei 1900-nu (ruim 3x)

Belangrijke veranderingen

- Meer en kleinere huishoudens 7,8 miljoen (7,5 miljoen)
- Meer eenpersoonshuishoudens (40%)
- Ieder huishouden alles zelf, ieder lid huishouden alles zelf
- Meer dan 100% gsm, tv, pc (nu al over 90% incl. internet)
- Nu 7,6 miljoen personenauto's (20% hh meer dan één),
door naar 8 miljoen
- Nu 7,4 miljoen woningen plus 60.000 (?) per jaar
- Heel dure leefvorm, maar geen kans op nieuwe
collectievere leefvormen

Typisch voor Nederland nu, ook nog in 2020?

- Wereldkampioen deeltijdwerk : vrouwen 75%, mannen 25% (31 uur)
- Relatief vroeg en riant met pensioen : nu 63 jaar, bij 65 jaar nog 9%
- Laagste armoedepercentage bij 65plus (2009: 2,5%)
- Toenemende populariteit ZZZP en zelfstandig ondernemerschap (1,2 miljoen)
- Lage werkloosheid, relatief hoge arbeidsongeschiktheid (WAO/WIA, Wajong)
- Snelle stijging opleidingsniveau: 30% beroepsbevolking HBO/WO
- Verdwijnen volkskerken

Nederland internationaal

- Bevolking: nr 8. van de EU-27
- Inkomen per hoofd van de bevolking:
nr. 2 na Luxemburg
- Absolute omvang BBP :
nr. 18 van de wereld
- Exportpositie :
nr. 7 van de wereld (EU nr. 2)
- Concurrentiepositie : bij de eerste tien →
streven: eerste vijf (nu nr. 7)
- Arbeidsparticipatie M/V: nr. 1 in de EU (67/77%)
- (Bijna) laagste werkloosheid: nr. 2 EU
- Wereld Misere Index: beste score

'Donkere wolken ...'

- Staatsschuld naar 2/3 BVP (400 miljard euro)
- Overheidstekort boven 3%
- Hypotheekschuld 105% BBP (630 miljard euro), onzekerheid toekomst hypotheekrenteaf trek
- Werkloosheid loopt op – eind 2011 6%
- Economische groei negatief
- Weinig nieuwe huizen in bouw
- Pensioenleeftijd te weinig en te laat omhoog
- Toekomst Euro steeds meer onzeker

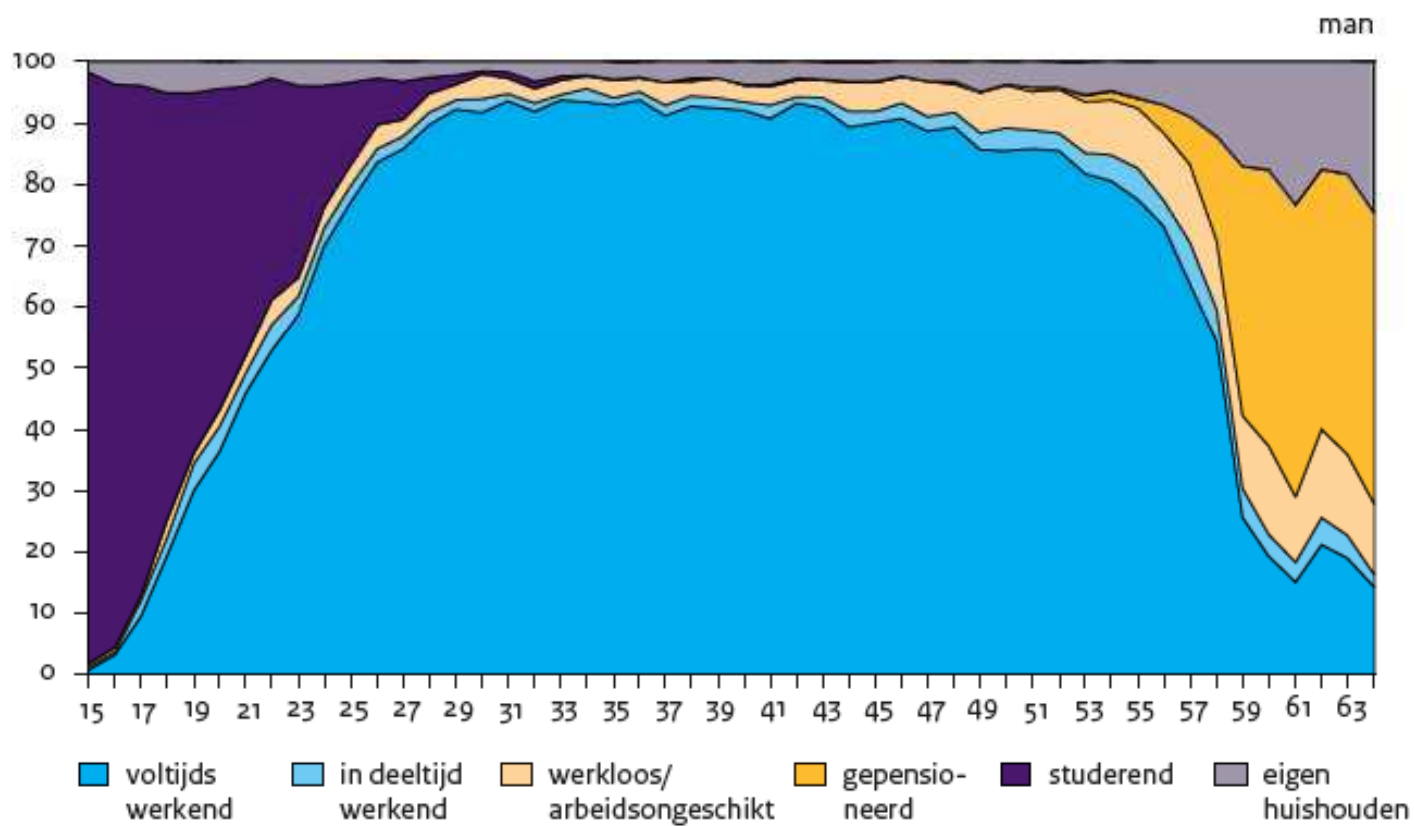
Kerncijfers arbeidsparticipatie 2008

- 11 miljoen 15-65 jaar
- 8,2 miljoen banen (incl. vacatures)
- 7,5 miljoen aan het werk
- 6,2 miljoen fte
85% werknemers, 15% zelfstandigen
- 4,5 miljoen 35+ uur p.w.
- 2 miljoen 20-35 uur
- 0,7 miljoen 12-20 uur

Figuur 2.12

Het levensloopprofiel van mannen naar leeftijd en belangrijkste activiteit, 2008 (in procenten)

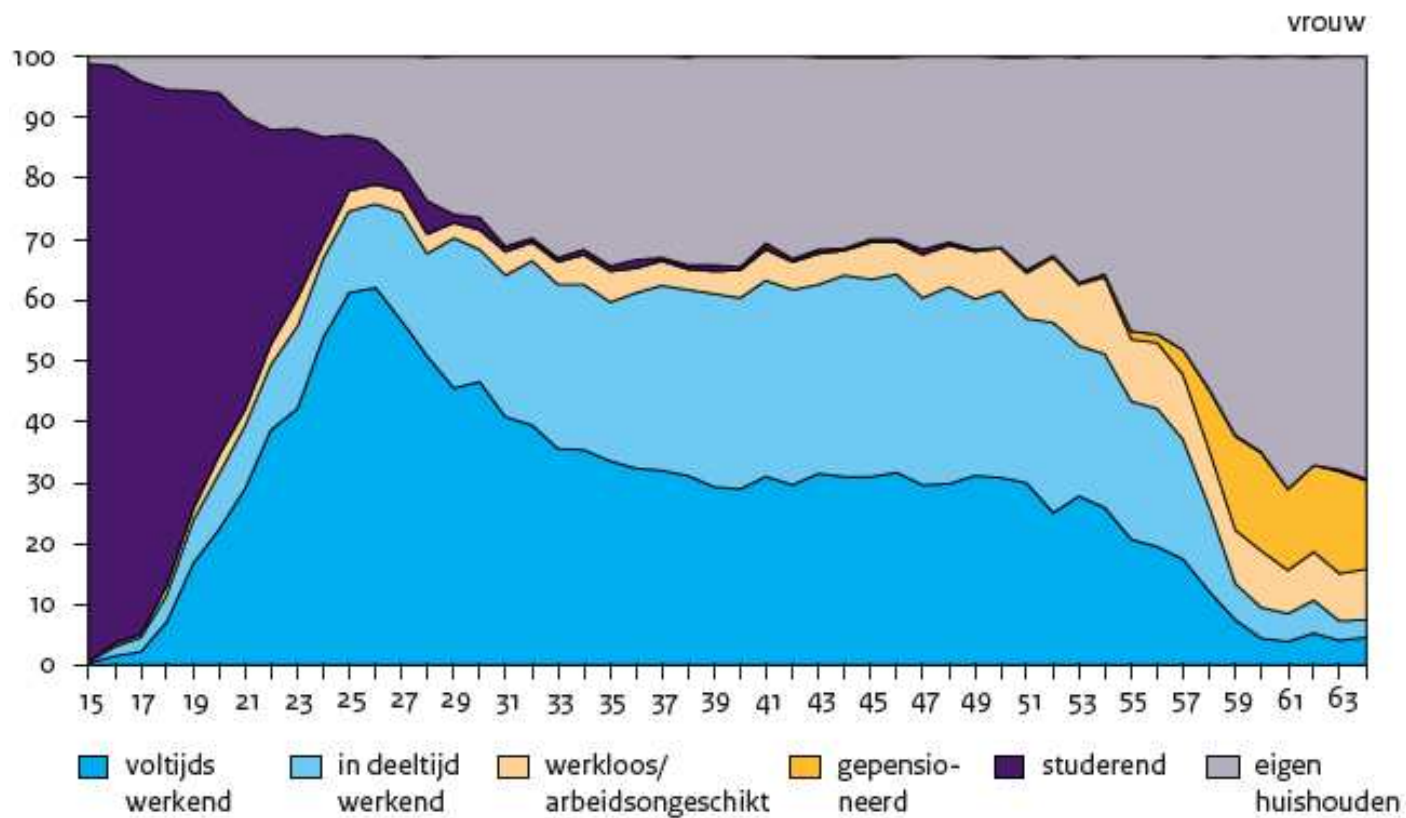

Bron: CBS (EBB'08) SCP-bewerking

Figuur 2.13

Het levensloopprefiel van vrouwen naar leeftijd en belangrijkste activiteit, 2008 (in procenten)

Bron: CBS (EBB'08) SCP-bewerking

Tevredenheid met eigen inkomen, 2000-2010

	2000	2010
Totaal 'tevreden'	50%	62%
Opleidingsniveau laag	48%	66%
" middel	49%	57%
" hoog	58%	69%
Werkend	50%	61%
Pensioen	60%	70%

Etnische minderheden in Nederland

Niet-westers (1,8 miljoen)

- Surinamers (340.000) en Antillianen (135.000):
Nederlandse nationaliteit
- Turken (375.000) en Marokkanen (340.000):
verschil 1^e /2^e generatie
 - Bijna 50% in NL geboren
 - Meestal dubbele nationaliteit
 - Sociaal-economische achterstand
 - Lage arbeidsparticipatie, vooral van vrouwen
 - Moslim-identiteit
- Overige groepen/vluchtelingen (600.000)
 - Zeer wisselende positie
- Westers (1,5 miljoen)

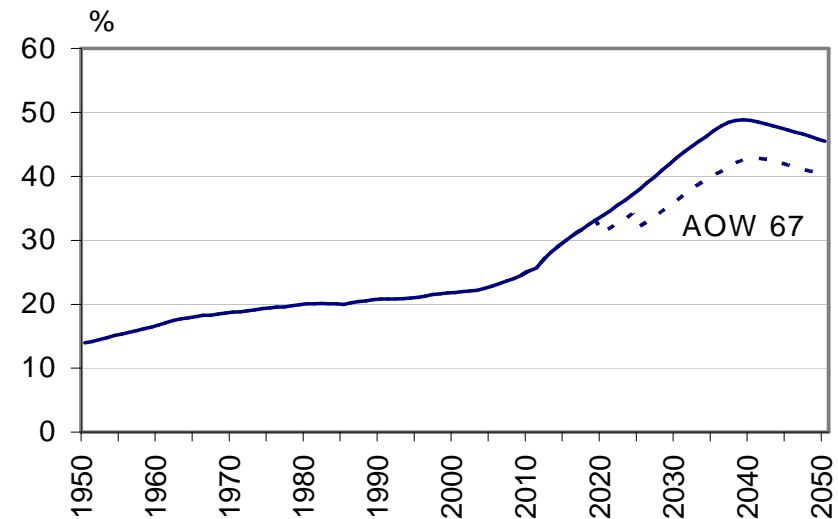
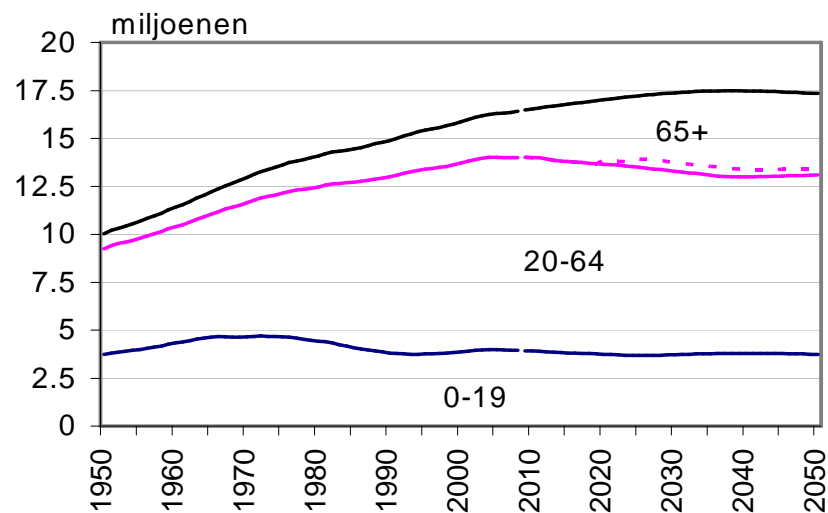

Aandeel instromers hoger onderwijs t.o.v. totaal 18-20 jr.

		1995	2009/10 (2)
Autochtonen	M	44%	55%
	V	46%	61%
Turken	M	20%	41%
	V	12%	50%
Marokkanen	M	17%	40%
	V	14%	54%
Surinamers	M	30%	52%
	V	36%	63%

Vergrijzing: meer ouderen per jongere

Bron: CBS

Figuur: Samenstelling bevolking en grijze druk (65+ als percentage bevolking 20-64 jaar)

Over 30 jaar twee personen in de potentiële beroepsbevolking tegenover iedere 65-plusser. Nu zijn dat er nog vier. Het opvangen van tegenvallers in het stelsel door premieverhoging wordt steeds moeilijker

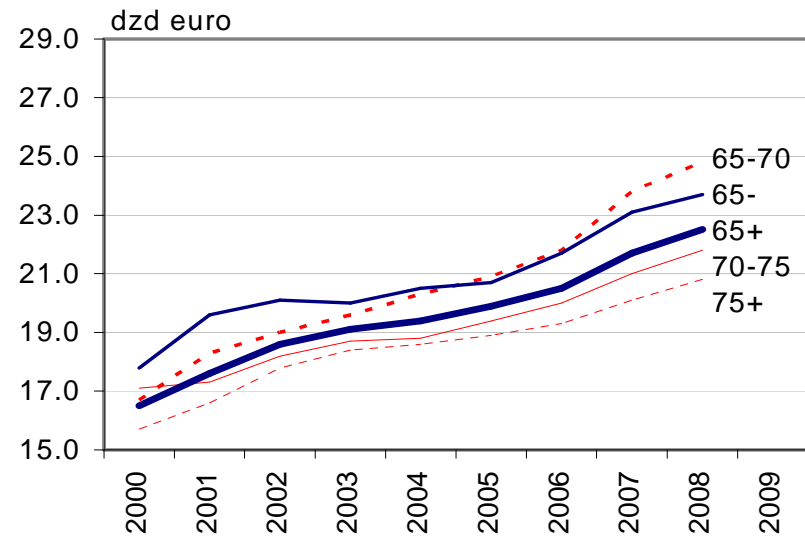
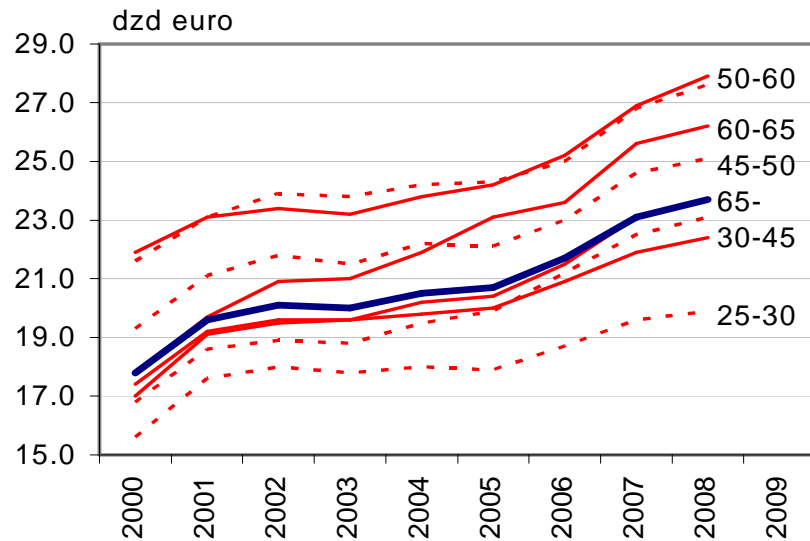

Arbeidsparticipatie ouderen

<u>Mannen</u>	<u>1996 (40%)</u>	<u>2008 (56%)</u>
55-59 jr.	58%	77%
60-64 jr.	19	36
65-69 jr.	6	9
<u>Vrouwen</u>	<u>1996 (16%)</u>	<u>2008 (33%)</u>
55-59 jr.	22%	48%
60-64 jr.	5	17
65-69 jr.	1	3

De inkomenspositie van de gemiddelde oudere

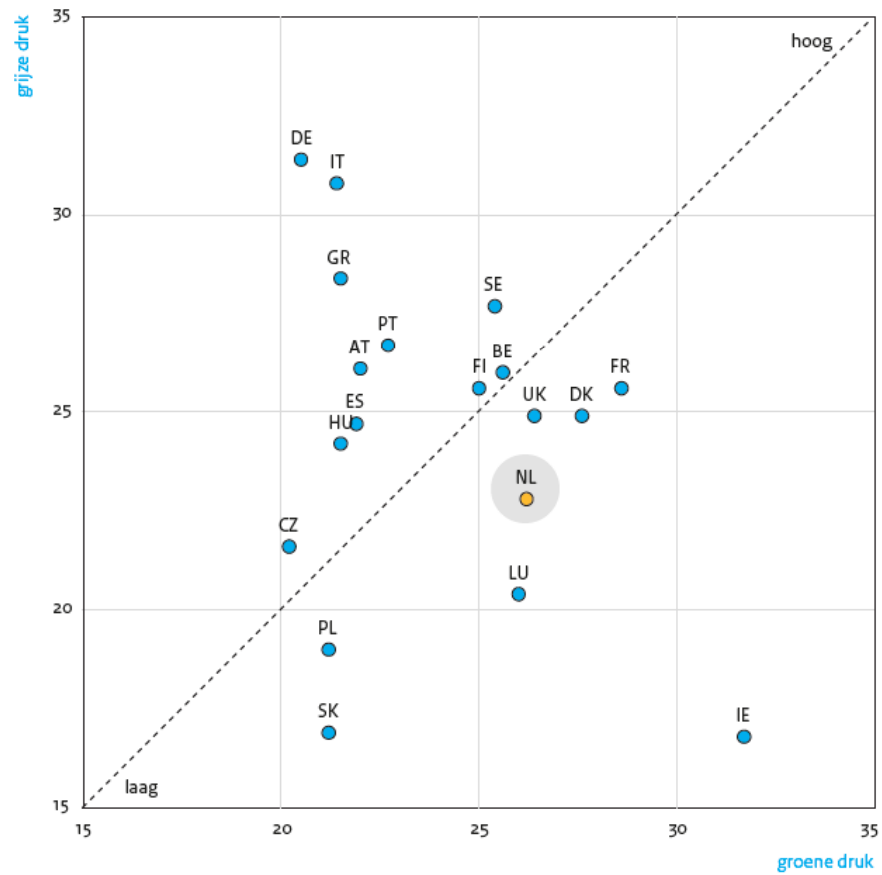
Figuur: Gestandaardiseerd besteedbaar inkomen van huishoudens naar leeftijd kostwinnaar

Het inkomen in de groep 65-70 jarigen stijgt tot boven het gemiddeld besteedbaar inkomen van alle huishoudens jonger dan 65 jaar. De laagste inkomensgroepen blijven achter.

Figuur 2.3

Aantal 0-14-jarigen (groene druk) en 65-plussers (grijze druk) als percentage van de 15-64-jarigen, 2010 (in procenten)

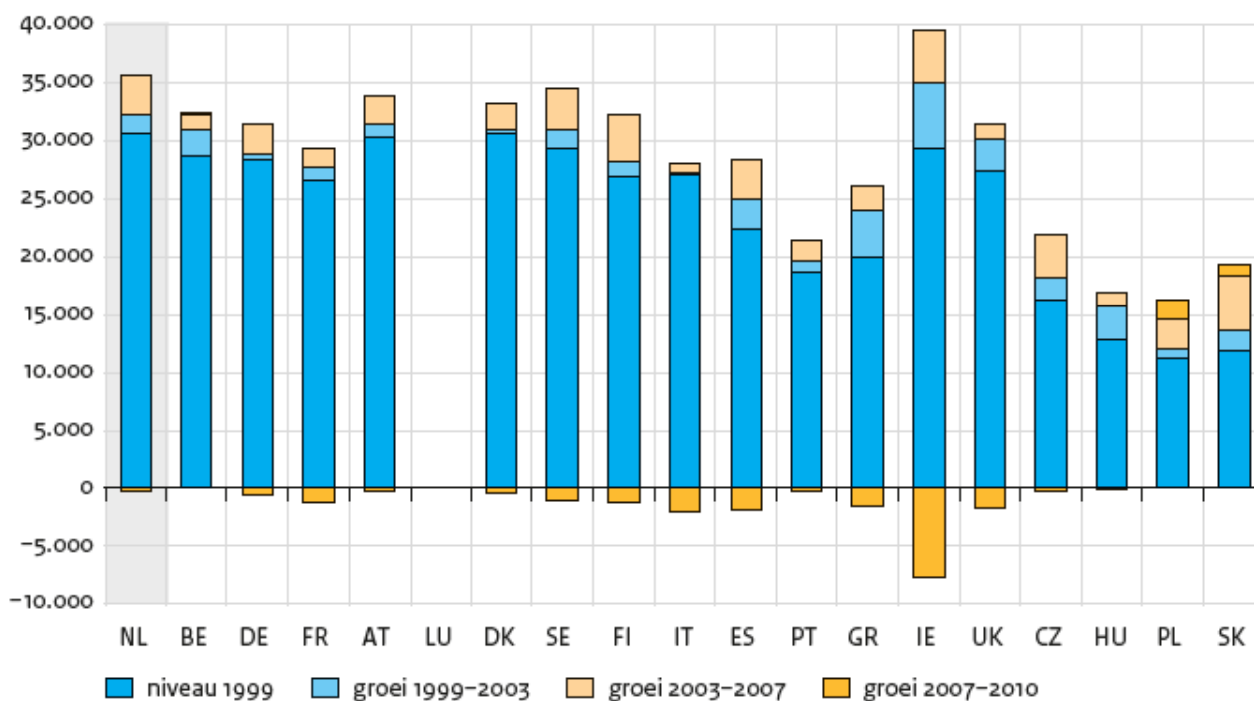

Bron: Europese Commissie (Eurostat)

Figuur 2.10

Groei van het bruto binnenlands product (bbp) per inwoner in negentien Europese landen, 1999-2010
(in Nederlandse euro's en constante koopkracht)^a

a Luxemburg ontbreekt omdat de inkomens gemiddeld zeer hoog zijn en doorgaans niet door Luxemburgers zelf worden verdiend.

Bron: Europese Commissie (Eurostat) sCP-bewerking

Vermogens en huishoudens, 2009

	Eigen huis	Effecten	Hypotheek
25-50 jr	61%	23%	57% (180)
50-65 jr	65%	28%	54% (111)
65-75 jr	54%	25%	34% (68)
75 plus	37%	20%	13% (46)

(CBS)

Huishoudenskenmerken en vermogensverdeling (mediaan)

• Inkomen arbeid	€	37.000	
• Ander inkomen	€	207.000	
• Eigen woning	€	184.000	
• Huurwoning	€	4.000	
• Autochtoon	€	68.000	
• Nw. allochtoon	€	1.000	(CBS)

Bezittingen – schulden (vermogen), 2009 (mediaan)

Gemiddeld vermogen per huishouden	€	43.000
• 25-50 jr	€	24.000
• 50-65 jr	€	136.000
• 65-75 jr	€	149.000
• 75 plus	€	45.000

(CBS)

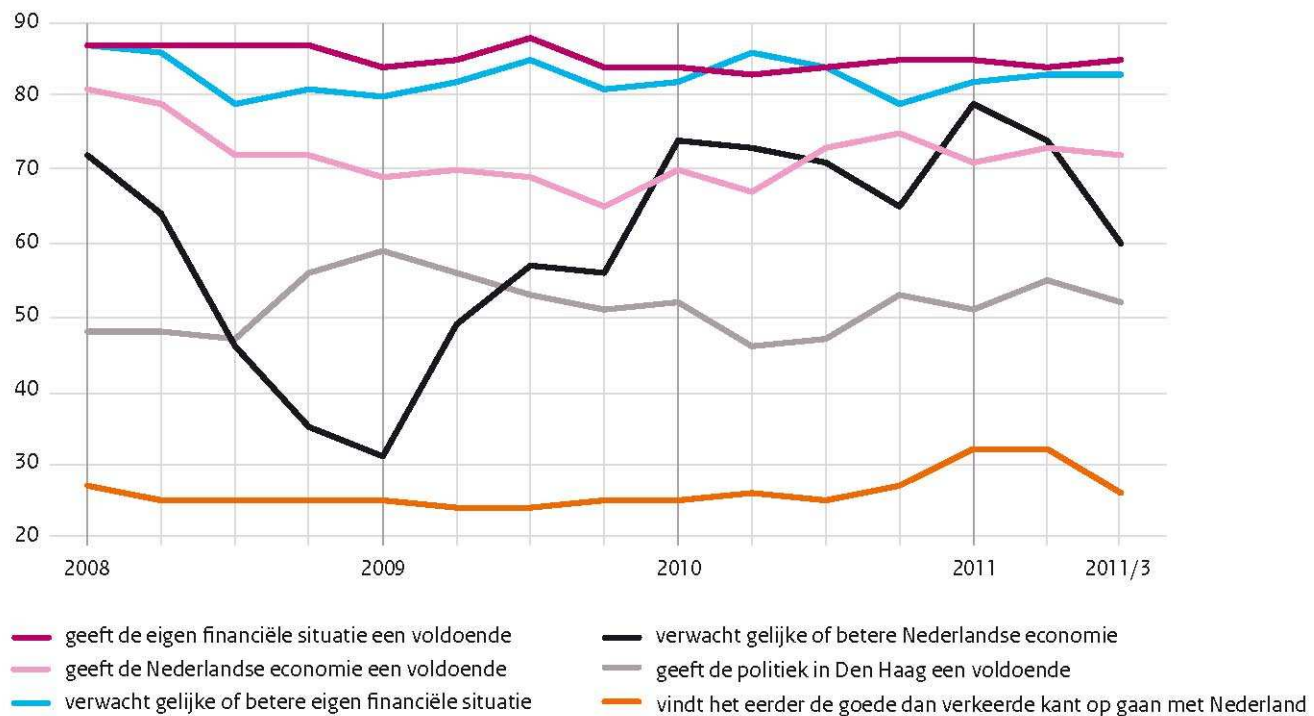

Problemen en sterke punten van Nederland, 18+, 2009/4

	<u>Problemen</u>	<u>Sterke punten</u>	
(1) Samenleving, normen + waarden	20%	16%	(1)
(2) Inkomen en economie	18	7	(6)
(3) Politiek en bestuur	13	6	(7)
(4) Immigratie en integratie	11	4	(10)
(15)NL in internationaal perspectief	1	2	(17)
- vrijheden	12%	(2)	
- zorg en vergrijzing	12	(3)	
- sociale stelsel	11	(4)	

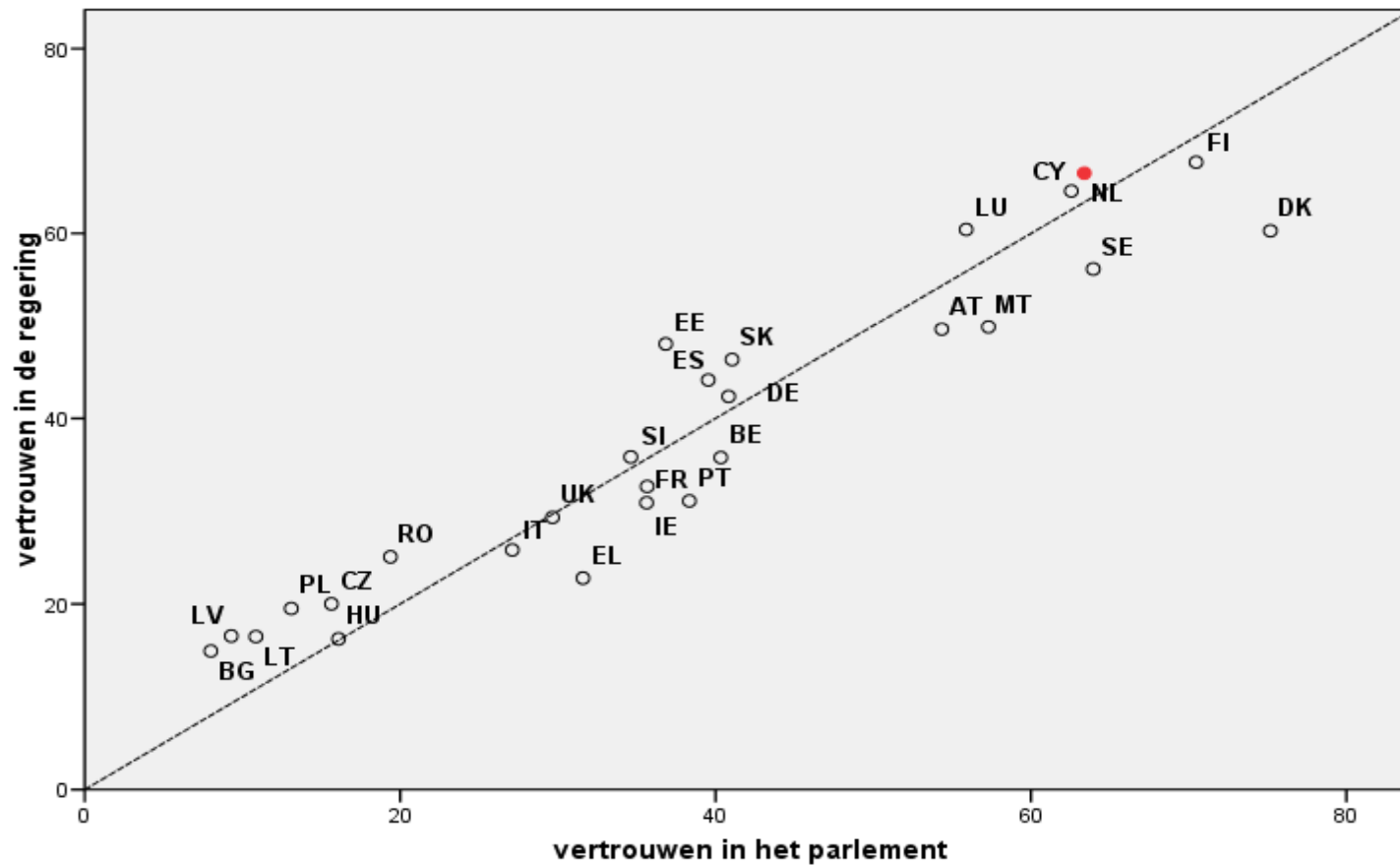

Figuur 1.1 Positieve waarderingen en verwachtingen^a, bevolking van 18+, 2008-2011/3 (in procenten)

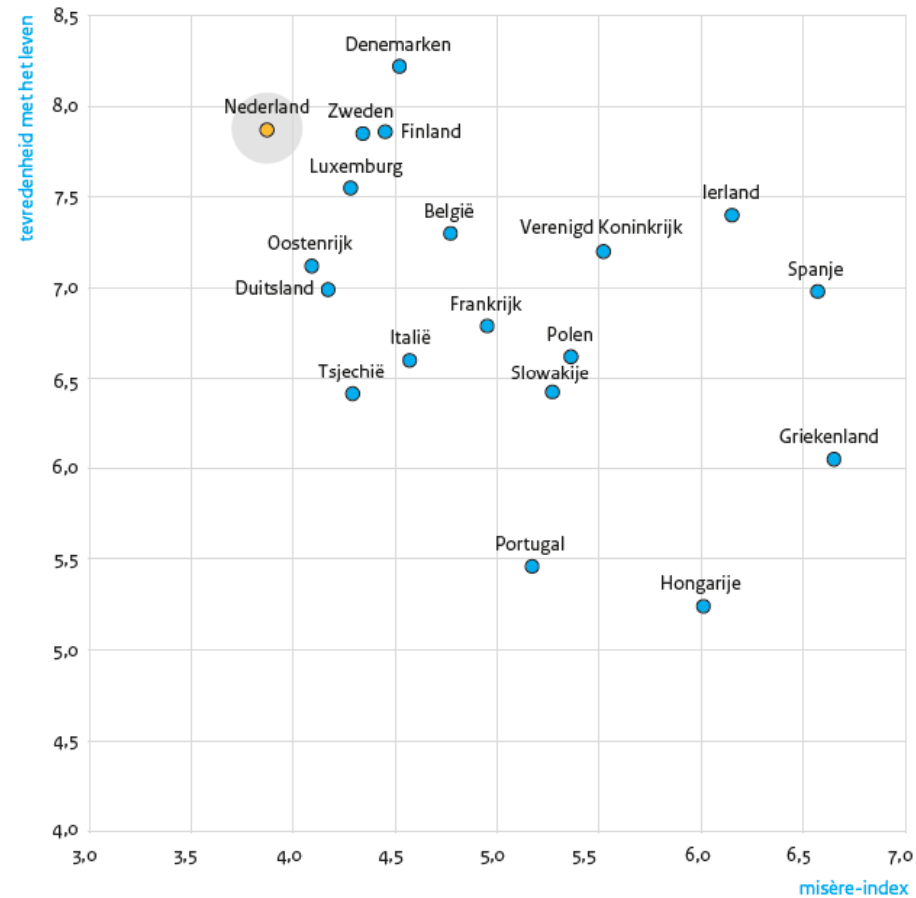

Vertrouwen in de regering en in het parlement

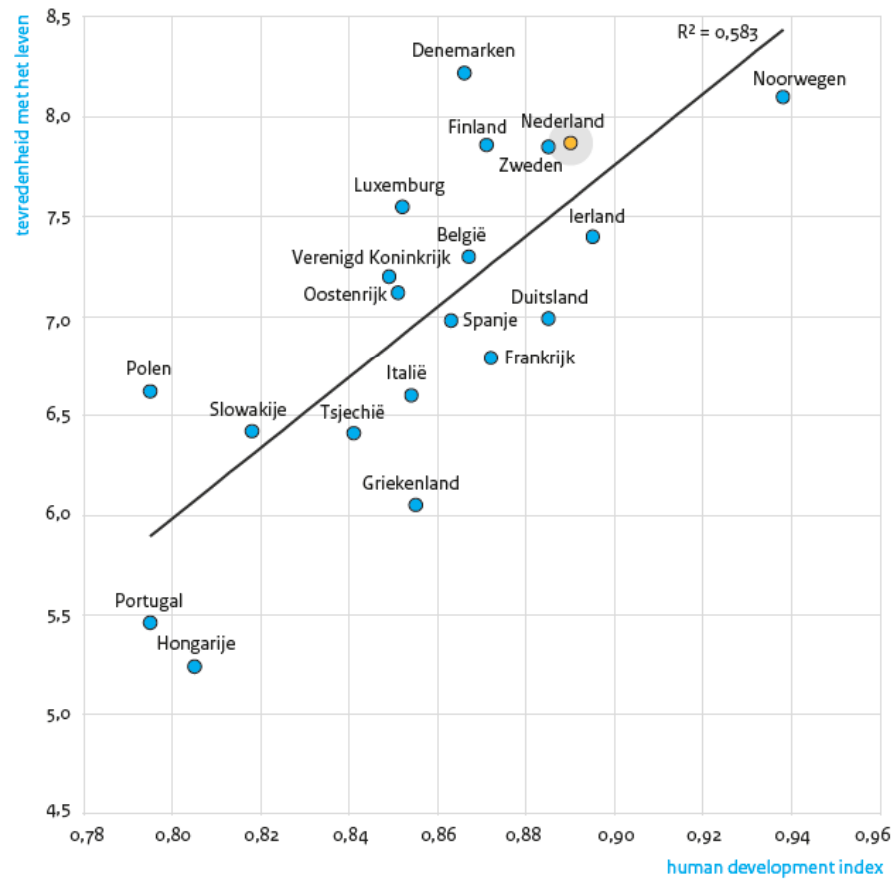
Tevredenheid met het leven en plaats op de misère-index, 2010 (in gemiddelde rapportcijfers en indexcijfers)

Bron: Europese Commissie (Eurobarometer 74.1 najaar 2010); OECD (Economic outlook 2010)

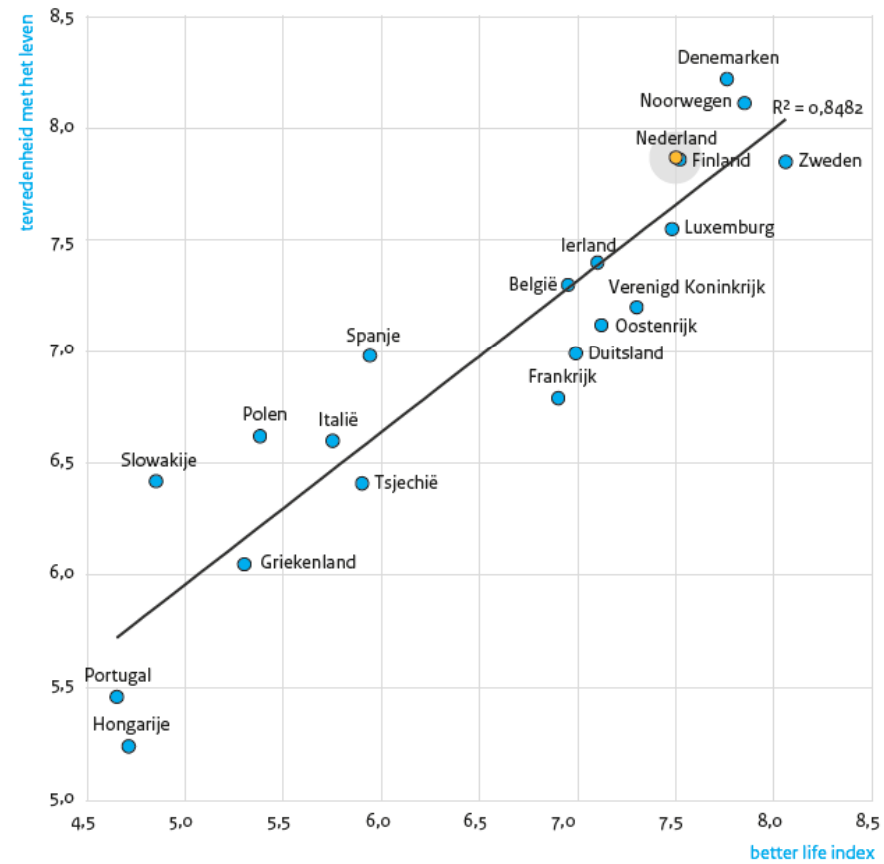
Tevredenheid met het leven en plaats op de Human Development Index, 2010 (in gemiddelde rapportcijfers en indexcijfers)

Bron: Europese Commissie (Eurobarometer 74.1 najaar 2010); UNDP (2010)

Tevredenheid met het leven en plaats op de Better Life Index, 2010 (in gemiddelde rapportcijfers en indexcijfers)

Bron: Europese Commissie (Eurobarometer 74.1 najaar 2010); OECD (2011)

Tevredenheid met het eigen leven en een gunstig vergelijkend oordeel over de levenskwaliteit in eigen land, EU-bevolking van 15+ in 2010, in procenten

